

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 3

LJUBLJANA, DNE 14. JANUARJA 1937

LETO X.

Razsodišča za mezdne spore

Dne 5. decembra l. l. je stopila v veljavo uredba, ki naroča banom, da osnujejo po potrebi pri okrajnih glavarstvih razsodišča za reševanje mezdnih sporov med tovarniškimi in obrtniškimi delavci ter njihovimi delodajalci.

Doslej je rudar, tovarniški delavec, obrtniški pomočnik in vajenec tožil podjetnika pri rednem sodišču, če ga je brez razloga odpustil, če mu je ostal dolžan na mezdi ali če je sicer kršil kakšno določilo obrtnega zakona oz. zakona o zaščiti delavcev. Ker so sodniki neodvisni in neodstavljeni in niso vezani na nobena navodila od zgoraj, temveč imajo dolžnost in pravico soditi samo po zakonu, in ker so pri sodišču instance, kamor se delavec lahko pritoži, če misli, da prvi sodnik ni pravilno razsodil, so bila sodišča doslej še najboljša opora delavstva in samo zaradi nepristranskega poslovanja sodišče se je doslej zakon o zaščiti delavcev še kolikor toliko izvajal. Samo sodni zaščiti se moremo zahvaliti, da so obratni zaupniki doslej uživali po zakonu jim priznano zaščito. Vsi zaščitni zakoni za delavstvo bi bili mrtev kos papirja, če delavci ne bi mogli po redni sodni poti uveljavljati svojih pravic, ki jih jim ti zakoni dajejo.

Okrajni glavar — razsodnik

Kjer pa bodo ustanovljeni omenjeni razsodniški odbori, tam bo delavcem odvzeta možnost uveljaviti svoje pravice pred rednim, neodvisnim in nepristranskim sodnikom. Tožiti bodo morali pri okrajnem glavarstvu. Predsednik teh razsodišč pri okrajnem glavarstvu bo glavar sam. Od ostalih dveh članov razsodišča bo enega imenoval delavec, drugega podjetnik iz seznama, ki ga bo določil ban po nasvetu Industrijske in Delavske zbornice. Ker je pa naravno, da bo od teh dveh prisodnikov delavski vlekkel z delavcem, podjetniški pa s podjetnikom, bo dejansko sodba taka, kot jo bo hotel okrajni glavar. Proti sodbi teh razsodišč ni nobene pritožbe. Kjer bodo torej ta razsodišča ustanovljena, tam bodo okrajni glavarji delavcem delili pravico in razsojali, če je bil obratni zaupnik po krivici odpuščen, če gre delavcu nagrada za nadure itd.

Ločite sodno in politično oblast!

Okrajni glavar je politični uradnik, ki ga ban oz. minister lahko vsak čas odstavi in premesti in ki je dolžan tako poslovati, kot ima naročeno od banke uprave. To ni samo pri nas tako, temveč po vseh državah. Okrajna glavarstva morajo poslovati po navodilih nadrejene instance, kot je v političnem interesu vsakokratnega režima. V interesu bivšega JNS režima n. pr. je bilo, da pri volitvah zmaga. Ker pa ta režim ni imel večine med ljudstvom, zato so ponarejali volilne izide in izvajali pritisk na volilce, čeprav je to po zakonu nedopustno. Tudi sicer je politična uprava izpostavljena raznovrstnim vplivom, ki se menjajo s politično konstelacijo in razdelitvijo oblasti.

Zato je bila ena glavnih zahtev idejnih nosilcev francoske revolucije, da je treba sodstvo strogo ločiti od politične uprave. O zasebnih pravicah državljanov, o lastnini, o izpolnjevanju zasebnih (kupnih, najeminskih, mezdnih i. dr.) pogodb, o dedovanju, zasebnih odškodninah itd. naj sodijo oblastva, ki so popolnoma neodvisna od politične uprave, in to so samo današnja redna civilna sodišča. Prvo načelo pravičnosti v zasebnih sporih državljanov je, da se jim ti spori razsojajo nepristransko ne glede na njihovo politično naziranje in udejstvovanje. Taka nepristranska razsoja je pa pri okrajnih glavarstvih in sploh pri političnih oblastvih nemogoča, ker tu vedno odločajo politični vplivi.

Delavec najslabše zaščiten!

Če se tedaj ustanavlja, da morajo delavci iskati pravico v sporih s svojimi delodajalci pri političnih oblastvih namesto pri rednih sodiščih, se oropajo ene najbolj osnovnih državljan-skih pravic. Če sosed sosedu ozmerja, če najemnik hišnemu gospodarju ostane dolžan najemnino, če proda mešetar konetu slabega konja, če sosed sosedu pomandira malo trave, vsi imajo pravico, iskati zaščito pri rednem, neodvisnem sodniku. Če pa podjetnik delavca odpusti, mu ne plača mezde itd., v teh sporih, ki pomenijo skoro vedno v današnjih gospodarskih razmerah vprašanje delavčevega življenjskega obstoja, delavec po novi uredbi ne bo mogel klicati na pomoč rednega sodišča, temveč politično oblast.

Da je pa delavec še bolj izročen milosti in nemilosti političnih uradnikov, je v novi uredbi določeno, da proti prvi sodbi

ni nobene pritožbe

Že v sodnih pravadah vidimo, da je pravica navadno le tam zajamčena, kjer sodnik ve, da mora soditi po zakonu, ker mu sicer more višje sodišče sodbo spremeniti ali razveljaviti. Tam, kjer ni pritožbe, je pravica veliko bolj omahljiva, ker tisti, ki razsoja, lahko razsodi, kakor hoče, ker pač ni nobene pritožbe. Zato more v takih primerih človek zaupati le visoko moralnemu sodniku. Kolikokrat pa tudi vesten človek pogrši, zato so instance tisti

blagodejni regulator, ki zmote posameznikov in njihova osebna nagnjenja odstranjuje od gole zakonitosti. Dostikrat je prvi sodnik zaradi poznanja pravnih strank, zaradi zvez s krajevnimi faktorji, zaradi pritiska javnega mnenja v tistem kraju kolikor toliko čustveno prizadet v korist ali škodo ene stranke. Taka nagnjenja na višji instanci, ki krajevnih razmer ne pozna in nima zvez z nobeno stranko, odpadejo in zato lahko nepristransko sodi.

Pravna negotovost

Sistemu sodnih instanc se imamo nadalje zahvaliti, da je sodstvo enotno, da se deli v Kranju in Ljubljani enaka pravica kot v Trebnjem in v Murški Soboti. V enakih primerih vrhovno sodišče enako razsoja, zato vsak prvi sodnik gleda, da tako razsoja, kot je v podobnih primerih razsodilo vrhovno sodišče, ker ve, če bi drugače razsodil, da se bosta stranki pritožili na višje sodišče, ki mu bo sodbo spremenilo.

Po novi uredbi pa ni nobenih instanc, proti razsodbi okrajnega glavarja ne bo nobene pritožbe. Zato bodo delavci popolnoma prepuščeni samovolji okrajnih glavarjev. Ker ni nobene instance, je dana možnost, da bo razsodnik tožbo zavrnil, čeprav bodo dokazi pokazali, da je pravica na njegovi strani. Če bo tožil delavec za nadure in bo dokazal, da jih je v resnici napravil in da ni dobil nobenega plačila zanje, bo razsodnik lahko tožbo zavrnil. Čeprav bo to protizakonito, si delavec vendar ne bo mogel nič pomagati, ker nima nobene pritožbe. Tako se bo zgodilo, da se bo sodilo delavcem v vsakem okraju drugače, da se bo pravica delavcem delila, kakor bo pač okrajni glavar vesten, socialno čuteč in odvisen od raznih vplivov. Pri vsakem političnem kurzu bo seveda tudi pravica drugačna. Proti drugim odločbam politične oblasti je stranki dana možnost pritožbe na upravno sodišče. Iz tega se vidi, da zakonodajalec ni zaupal politični oblasti in ji je zato postavil v nadzorstvo sodišče, ki ima pravico njene odločbe razveljavljati in popravljati. Proti temu pa, kako bodo okrajni glavarji delavcem sodili, pa ni nobene pritožbe. (V uredbi

bi je sicer omenjena neka tožba na redno sodišče, ki je pa zaradi svoje omejenosti brez pomena.)

Pravna usposobljenost razsodišč

Pozabiti ne smemo nadalje, da je službena pogodba del sistema civilnega prava. Kdor hoče razsojati spore iz službene pogodbe, ni zadosti, da pozna samo zakon o zaščiti delavcev in obrtni zakon, temveč mora poznati ves sistem civilne zakonodaje in tudi judikaturu in literaturo, če hoče pravilno soditi. To znanje pa morejo imeti le sodniki, ki se nepretrgoma pečajo samo s sodstvom, ne pa okrajni glavarji, ki se morda od svojih dijaških let niso več bavili z vprašanji občega državlanskega zakonika in ki imajo po potrebi svoje službe vse polno upravnih in političnih poslov in jim bo razsoja mezdnih sporov le postranski in nadležen posel, v katerega se ne bodo utegnili poglabiti. Da li pa oba prisodnika znata kaj prava, moremo še manj pričakovati. Razumljivo bo zato vsakomur, da se bo pri teh razsodiščih delavska zakonodaja in pravna znanost obravnavala če ne po mačehovski, pa vsaj zelo po domače.

Sploh je pa zamisel razsodišč za spore med delavci in podjetniki v načelu zgrešena.

Načelo vsakega pravičnega sodstva

Je, da je sodnik neprizadet, da vsaj v naprej ne drži ne z eno, ne z drugo stranko. Zato je sodnik pri rednih sodiščih postavljen od države in neodvisen od obeh strank, tako da, vsaj teoretično, čustveno ne pripada nobeni stranki, temveč stoji nad njima. V razsodiščih pa, ki naj sodijo spore med pripadniki dveh nasprotujočih si socialnih slojev, ni mogoče dobiti razsodnikov, ki ne bi bili že v naprej prizadeti v korist oz. škodo ene ali druge stranke. Zato v takih razsodiščih posamezni razsodniki niso sodniki nad strankami, temveč advokati za eno ali drugo stranko. Pri taki sestavi razsodišča je pa naravno, da pravična in objektivna razsoja ni možna.

V nameranih delavskih razsodiščih bo delavski zastopnik vlekkel z delavcem, podjetniški s podjetnikom, tako da bo odločitev vedno v rokah okrajnega glavarja kot predsednika. Odločitve predsednika pa ne bo nobena stranka spoštovala kot razsodbo, temveč bo vsaka stranka prepričana, da je predsednik »potegnil« z eno ali z drugo stranko. Zato zaupanja pravnih strank v ta razsodišča ne bo. Predsednik razsodišča bo predmet najraznovrstnejših intrig, kar bo le še povečalo premakljivost političnih uradnikov.

Naš g. ban, ki izhaja iz kroga slovenskih pravnikov, bo dobro razumel osnovanost tu navedenih razlogov proti osnovanju nameranih razsodišč za mezdne spore, zato smo trdno uverjeni, da bo našel za nepotrebno, da bi se v dravski banovini kje ta razsodišča osnovala. Kolikor se dosedaj delavska zaščitna zakonodaja izvaja, se imamo zahvaliti samo poslovanju naših rednih sodišč. Kdor bo delavce oropal te opore v njihovem boju za obstanek, bo storil največjo uslugo prevratnim elementom.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge 50,000.000 Din
Oproščene vloge, prenešene na nov račun 60,000.000 Din
Skupno stanje novih vlog 110,000.000 Din

Nove vloge vsak čas izplačljive

Obrestna mera do 5%

Za vse vloge jamči mestna občina Ljubljanska

Mogočno zborovanje v D. M. v Polju

Vsa okoliška javnost za pravično rešitev papirniške stavke

Vevče, dne 11. januarja.

V nedeljo, 10. t. m., se je vršilo v prostorni dvorani Prosvetnega doma v Dev. Mar. v Polju javno zborovanje zaradi stavke papirničarjev. Ogromna in v zadnjem času neobičajna udeležba vseh stanov in zastopstev priča o velikih simpatijah, ki jih uživa delavstvo v tej obrambni borbi. Prostorna dvorana je bila do zadnjega kotička polna in tudi vsi stranski prostori, tako da je moral marsikdo oditi, ker ni dobil prostora. Posetila sta zborovanje tudi oba župana prizadetih občin. Polnoštevilo so bili navzoči vsi obrtniki, dalje zastopstva raznih društev, duhovščina, kmetje itd. Med drugimi so se udeležili zborovanja tudi zastopniki delavstva iz Medvod. Prireditelji so se čudili tako ogromnemu zanimanju.

Zborovanje je vodil predsednik Splošne delavske zveze g. Rome, ker obstaja med njo in Jugosl. strokovno zvezo dogovor, da vodi skupna zborovanja izmenoma vsaka organizacija enkrat. Pozdravil je vse navzoče, posebej oba navzoča župana, in naznanil dnevni red, ki je bil naslednji: 1. Položaj in vzroki stavke papirničarjev. 2. Vpliv redukcije plač na socialni in gospodarski položaj celote. 3. Pomožna akcija.

O položaju stavkajočega delavstva, vzrokih stavke in namerah podjetja po znižanju plač je izčrpno poročal predsednik papirniške tarifne komisije tov. Rešek. Njegova izvajanja so izzevala, da je delavstvo v upravičeni obrambi svojih pravic in da hoče ubraniti delodajalcu znižanje že itak prenizkih mezd. Za svoja izvajanja je žel burno pritrdjevanje.

Drugi govornik, predsednik JSZ tov. Srečko Žumer, je pozdravil vse navzoče in ugotovil, da je delavstvo uporabilo prav vsa sredstva, da se izogne stavki, toda z nastalimi razmerami v brezposodbenem stanju je podjetje skoraj naravnost izzvalo stavko. Nadalje je govoril o vplivu redukcije plač na življenjski položaj delavca, ki že danes ne zasluži toliko, da bi mogel pošteno preživljati svojo družino. Sedaj hoče podjetje, ki je organizirano v Zvezi industrijcev, z moralno podporo vse industrije te že itak nizke plače še znižati. Posredno so pri taki nameri prizadeti vsi stanovi, tako obrtniki, kmeti, trgovec itd. Pade tudi davčna moč, ker delavstvo, kot številčno najmočnejši stan, s svojim socialnim položajem vpliva na posredne in neposredne dohodke občine, banovine in države. Zato ne smemo dopustiti, da ta pravična borba propade, ampak je sveta dolžnost vseh, da jo moralno in gmotno podpremo. Življenjske prilike delavca hočejo znižati gospodje, ki jim dosedanjí lepi dobički niso zadostni, ki na prosepju podjetja nimajo druge zasluge kot to, da so v njega vložili svoj kapital. Zato velja za delavstvo deviza: dosledna borba in vztrajnost. Zaveda naj se, da v tej borbi ni osamljeno, da gleda na izid stavke vse delavstvo Slovenije, posebno pa tudi jeseniški kovinarji, ki jih čaka enaka borba. Vsi zborovalci so z odobravanjem sprejeli njegova resna in mirna izvajanja.

Ker je drugi govornik, predstavnik Delavske zbornice, g. A. Sedej, izostal, je predsednik prešel na zadnjo točko dnevnega reda.

Tov. Pangeršič je poročal kratko o številu delavstva, ki se nahaja v stavki. V Vevčah stavka 430, na Goričanah pa je zaradi stavke v Vevčah izprtih 170 delavcev, skupaj torej 600. Samo stavkujoči v Vevčah imajo 1500 družinskih članov, kar predstavlja eno petino prebivalstva obeh občin. Nava-ja, da dosedanje plače vevškega delavstva niso bile take, da bi si moglo

delavstvo bog ve kaj prihraniti. V kolikor pa ima prihrankov, jih ima zaradi zelo skromnega življenja in ker imajo nekateri maloštevilne družine. Precej pa je tudi delavstva, in sicer ena četrtina, ki so še v času dela in zaslužka težko živeli, kaj šele sedaj. Da vzdržimo to borbo, moramo te socialno šibke na neki način podpreti. Ne prosimo, pač pa apeliramo na javnost, da s simpatijami spremlja ta boj in ga po možnosti tudi gmotno podpre. Imamo oblastveno dovoljenje za pomožno akcijo, čeravno se je precej govorilo, da nam oblast tega ne bo dovolila. Z vzpodbudnimi besedami, da v tej obrambni borbi zmagamo tudi s pomočjo javnosti, za kar ji bomo hvaležni, je govornik zaključil svoja izvajanja.

Predsednik stavkovnega odbora g. Tomšič se je zahvalil za tako veliko udeležbo, kar je znak zanimanja. Povedal je, da so vsi očitki, da stavka ni popolna, jalovi. Kurjače in motorne strežaje smo pustili pri delu predvsem zaradi številnih tovarniških stanovalcev-delavcev, da imajo luč in vodo. Imamo samo enega stavkokaza, in ta je iz vsega početka borbe. Stavkovno vodstvo uživa popolno zaupanje delavstva. Zahvali se oblasti za lepo za-držanje napram stavkujočim in izjavlja, da bomo poskrbeli, da ne bo imela nikjer, kot dosedaj ne, povoda za intervencijo.

Borba kovinarjev se je pričela

V soboto, 9. t. m., je KID pozvala zastopnike delavskih strokovnih organizacij na razgovor o novi kolektivni pogodbi. Ob tej priliki pa se razgovori niso vršili, pač pa je podjetje izročilo vsem strokovnim organizacijam osnutek nove kolektivne pogodbe. Zastopnik podjetja je s kratkimi pojasnili naznačil, da se bodo pogajanja za sklenitev pogodbe vršila v Ljubljani na TOI in sicer v torek, 12. januarja t. l. Popoldan so vse tri delavske strokovne organizacije Jesenic in Javornika imele daljše posvetovanje, na katerem so se zedinili na načelno izjavo za javnost in oblast. Ta izjava se je poslala v ob-javo dnevnikom, ki se glasi:

Kot zastopniki zakonitih delavskih strokovnih organizacij imamo zakonito pravico in polno pooblastilo od strani zaposlenega delavstva, da razgovore za sklenitev nove kolektivne pogodbe z zastopniki KID vršimo.

Z ozirom na to pozdravljamo vsako pomoč in simpatije tako od strani oblasti kakor raznih korporacij in ostale javnosti ob času razgovorov za sklenitev nove kolektivne pogodbe med delavstvom KID in njenim vodstvom.

Odklanjamo vsako vmešavanje ali izrabljanje tega vprašanja v katerekoli druge namene.

Vsa poročila, katera ne bodo v skladu s poročili podpisanih strokovnih organizacij, so netočna in zanje ne odgovarjamo.

Savez metalskih radnika Jugoslavije, podružnica Jesenice, podružnica Javornik.

Jugoslovanska strokovna zveza, skupina kovinarjev Jesenice, skupina kovinarjev Javornik.

Narodna strokovna zveza, podružnica Jesenice, podružnica Javornik.

V imenu obrtništva je pozdravil in spregovoril trgovec g. Jančar ter bodril delavstvo k vztrajnosti. Izjavil je, da bodo tudi obrtniki pripomogli v težkem položaju delavstvu, kar jim bo mogoče. Zaveda se, da je delavstvo važen gospodarski faktor celega kraja in se naj zato ne čuti osamljenega. Za svoja iskrena izvajanja je bil deležen burnega aplavza.

V kratkih besedah so se še v bodrilnem smislu oglasili tov. Pavšič, g. Mojskrič in gđc. Maček, ki je pozivala žene, da naj v tej borbi podpirajo svoje može.

Pol drugo uro trajajoče zborovanje je izzvenelo ob nabito polni dvorani v močan opomin vsem tistim, ki v tako neprimernem času prihajajo z zahtevo poslabšanja delavčevega življenja. Prihajajo ob času, ko se draže življenjske potrebščine, ko tudi drugi stanovi zahtevajo svoje pravice, ko se kmet razdoljuje in zahteva dvig vrednosti svojim pridelkom.

Vsekakor je razveseljivo veliko zanimanje vse okolice za položaj papirničarjev, kar je znak, da medsebojna skupnost in gospodarska povezanost dobivata tako dolgo že željeno razumevanje. To je glasen opomin vsem, naj to notranjo povezanost v polni meri upoštevajo. Naša edina želja je, da naj ta vevški zgled dobi prav posod razumevanje in položaj malega človeka se bo hitro zboljšal.

Zvečer se je sestel zbor zaupnikov strok. skupine kovinarjev Jesenic in Javornika, kateri je predlog KID, v kolikor je bilo to mogoče, proučil in dal delegaciji, ki bo zastopala obe skupini na razpravi v Ljubljani, izjavo, ki naj se pisмено predloži na razpravi v Ljubljani.

V torek, 12. t. m., se je nato vršila v Ljubljani uvodna razprava, na kateri so zastopniki podjetja obrazložili nov osnutek kolektivne pogodbe.

Preden pa je prišlo do razgovora o predloženem osnutku, je podjetje osporavalo preštevilno zastopstvo po dogovoru, ki je bil v tem pogledu narejen na Jesenicah. Dalje je podalo načelno izjavo, da podjetje ne more priznati starešinstva zaupnikov vsled tega, ker je zaupnikom funkcijska doba ugasnila z 31. dec. l. l. To je pri delavski delegaciji povzročilo precejšnje razburjenje z ozirom na položaj na Jesenicah. Ko to vprašanje še ni bilo rešeno, so se pojavili zastopniki Z. Z. D. in je nato nastalo vsled stališča organizacij, katerega so podale KID že na Jesenicah, drugo vprašanje. Delavska delegacija se je sama posvetovala in na popoldanski razpravi podala v prvem in drugem spornem vprašanju svoje mišljenje. Glede starešinstva obratnih zaupnikov je zastopnik podjetja svoje gledanje nekoliko popravil in so nato ostali ti zastopniki na razpravi kot zakoniti zastopniki starešinstva obratnih zaupnikov. Glede drugega vprašanja je delavska delegacija podala izjavo, katero dobesečno priobčujemo:

Po izjavi g. inšpektorja dela zaradi udeležbe ZZZD pri pogajanjih je vprašanje z juridične strani rešeno, moralno pa ne, ker delavstvo pri KID na Jesenicah in Javorniku te organizacije ne pozna.

S to izjavo sta zastopnika navedene organizacije ostala pri razpravi. Po rešitvi teh dveh spornih vprašanj se je prešlo na dnevni red. Po obravnavi se je določilo razpravo za

naslednji dan. Razprave bodo trajale predvidoma cel teden.

V nedeljo, 13. t. m., pa se bo vršilo na Jesenicah zborovanje delavstva, na katerem bo delavska delegacija poročala in bo delavstvo zavzelo do pogodbe svoje stališče.

Lepo zborovanje delavstva v Št. Vidu

Št. Vid n. Ljublj., 11. jan. 1937.

V nedeljo, 17. t. m., pa se bo vršilo shod članov vseh strokovnih skupin JSZ iz Št. Vida in okolice. Na shodu je kot prvi nastopil naš starosta tov. Jože Gostinčar. V svojem govoru je jasno očrtal smernice, ki so vodilne za naše kršč. soc. gibanje. Zlasti je poudarjal, da se mora čimprej izvesti zavarovanje za onemoglost in starost, ker je zakon za to zavarovanje že od l. 1923 v veljavi. Tov. Lombardo, kot zastopnik centrale JSZ, je podal sliko strokovne borbe naše matice. Utemeljl je važnost obratnih zaupnikov, ki so zakoniti predstavniki delavcev v podjetjih. Želje in zahteve bodo znali pravilno tolmačiti le dobri in značajni obratni zaupniki. Zato morajo delavci pač dobro premisliti, koga izvolijo. Tov. Sever je v svojem govoru poudarjal potrebo samo ene krščanske delavske organizacije pri nas. Prava pa je samo tista, ki ima pokazati kaj uspehov in ki je že od nekdanj zvesta samo delavstvu. To je pa samo JSZ, ki se je moramo vsi okleniti. Po vseh govorih se je vršila živahna debata.

Celjsko okrožje

Celje. Članstvo v Westnovi tovarni že danes opozarjamo, da bo zanje kakor za drugo delavstvo v tovarni sestanek v nedeljo, 31. jan., ob 9 dopoldne v naši sobi. Krepko na delo! Delavstvo naj ve, da brez organizacije ni pravice zanj, pa čeprav trenutno drugače kaže. Porabite čas do sestanka za agitacijo!

Celje. Nekateri pek. pomočniki, ki so v službi pri pekovskem mojstru na Dolgem polju, doživljajo čudne stvari od strani svojega mojstva. Ta jim je kmalu po novem letu dal v podpis izjavo, da so redno prejeli plačo kakor tudi odškodnino za nadure. Seveda tega niso hoteli podpisati, kajti kljub temu, da imajo nadur na preteg, jim te nikdar mojster ni plačal. Ker pa te izjave niso hoteli podpisati, je mojster enemu za drugim odpovedal. Tako počenja mojster s pomočniki, ki so mu leta in leta garali, da, garali, gospod mojster! Sedaj pa, če ni po mojem — ven na cesto! Da to ni ne samo nesocialno in krivično, ampak tudi sramotno za pekovski stan! — Seveda, zadeva še ni pri kraju in mojster bo zadevo še obžaloval!

Celje. Pek. pomočniki so imeli preteklo nedeljo sestanek. Obravnavali so nekatere točke v kolektivni pogodbi. Tistim, ki niso prišli, velja: vedite, da gre vedno za skupno zadevo, pri kateri je treba skupnega dela in truda! To zaenkrat radi udeležbe in točnosti! — Drugače pa pogumno naprej za svoje pravice!

Kovinarji

Javornik-Jesenice. Vsak katoličan je dolžan, da se drži zapovedi: Spoštuj nedelje in praznike! KID pa se za to prav malo zmeni. Tri nedelje zaporedoma so brneli stroji v tovarni. Delavstvo se je celo drugi dan Božiča sililo, da naj dela, le odločnemu nastopu delavstva, ki je s tajnim glasovanjem (čeprav se mu je reklo, da ako ne dela na sv. Stefana dan, bo potem 10 dni doma) izglasovalo, da ne dela. Komaj so prazniki minuli, že je zmanjkalo podjetju naročil in je skrčilo delovni čas. Zdi se nam, da to ni v redu in da bi bilo pač potrebno, da se sploh nedeljsko delo prepove.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Ne frankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva cesta 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.— za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čoč

Bilanca obratnih zaupnikov pri podjetju »Peko«

Poslovna doba naših obratnih zaupnikov, izvoljenih za leto 1936, gre v zaton. Minilo je leto dela, trpljenja in žrtev za tovariše sodelavce. Minilo pa je tudi leto napadov in obrekovanj, katera je moral naš delavski zaupnik za vse svoje požrtvovalno delo spraviti v žep. Morda nekaterim ne bo po volji, če pogledamo malo nazaj v pretečeno poslovno leto, pa nam bodo dotični že morali oprostiti. Potrebno je, da si osvežimo spomin za marsikaj, kar bo našemu delavstvu dobro služilo pri izbiri obratnih zaupnikov za bodoče leto. Delavstvu ni in ne more biti vseeno, kakšne ljudi ima za varstvo svojih pravic.

Če pogledamo nazaj v pretečeno leto, moramo pač vsi priznati, čeprav neradi, da je dosedanji zaupniški zbor dolžnosti, katere so se mu od raznih strani stavliale na pot, častno vršil in uspešno dovršil svoje poslovanje. Poleg vseh številnih, več ali manj uspešnih intervencij, je gotovo največje važnosti obnovitev kolektivne pogodbe, katero je podjetje že odpovedalo, pa se je kljub težkemu položaju, v katerem se je nahajala in se še nahaja naša stroka, obnovila in obdržala. Z njo pa so se v prvi vrsti poleg vseh drugih ugodnosti obdržale na isti višini delavske plače, katere že itak niso popolnoma zadovoljive. Brez kolektivne pogodbe bi se prav gotovo še te zdavnaj znižale. Za vse ugodnosti kolektivne pogodbe in drugih intervencij pa je bila velika večina zaupnikov (katera pripada JSZ) od nekaterih rdečih »prijateljev« bogato poplačana s sovražstvom in zasmehovanjem. Pa bi se zelo motil, kdor bi mislil, da ti »gospodje« prezirajo, sovražijo in odklanjajo tudi vse ugodnosti, izposlovane po »klerikalcih«. Eden izmed gosp. sodrugov, ki je prav posebno »izobražen« in nad vse »priljubljen« in za našega krščanskega zaupnika sploh nima drugega imena kakor »farška svinja«, se je na primer pred nedavnim, ko mu je legla žena na porodno posteljo, prav dobro zavedal, da so te »farške svinje« izposlovale v takem primeru 3 dni plačnega dopusta. Mislite, da ga je zavrzel? Kaj še. Izkoristil ga je. Takih primerov, v katerih ti »junaki« sami sebe blamirajo, bi lahko našli za cel list.

Pa imamo v našem zaupniškem zboru tudi dva marksistična zastopnika, da nam »pomagata« varovati in ščititi delavske interese. Na kakšen način to delata, naj pove naslednji primer: Ni še dolgo tega, ko je neka delavka prišla v spor z obratovodstvom. Ker je bila stvar precej težkega značaja, je seveda grozila odpoved. Naši zaupniki so takoj isti dan pričeli s posredovanji in intervencijami.

Glavni obratni zaupnik je sklical sejo, da bi se posvetovali in sklepali o stvari. Oba gospoda marksista, ki predstavljata tisto peščico manjšine, pa sta smatrala za potrebno, da se te seje ne udeležita. Niti nista poslala svojih namestnikov, kar sta do sedaj v slučaju svoje odsotnosti še vedno storila. Naši zaupniki pa so delali tudi brez njih dalje in uspeh ni izostal. Delavka, katera je že vedela za dan, ko bo morala zapustiti delo, je ostala v tovarni in ni bila odpuščena. To pa je te delavske »prijatelje« nemalo osupnilo, ker niso pričakovali, da se bo vsa stvar tako ugodno rešila. Toda našim zaupnikom tega niso mogli in niso hoteli priznati, kljub temu, da je storil to celo g. obratovodja. Sebi pa tega uspeha zopet niso mogli pripisovati, ker niso sodelovali. Pa so ti »bistroumneži« našli izhod, čeprav zelo jakov. Nekdo se je hitro izmislil, da je to zasluga mojstra tistega oddelka. V dokaz, koliko je dotični mojster pripomogel k zopetni zaposlitvi te delavke, naj bo dejstvo, da je isti že imel pripravljenega nekega

fanta, katerega naj bi vodstvo tovarne sprejelo namesto odpuščene delavke.

Take in podobne zahvale dobivajo naši zaupniki za vse izposlovane ugodnosti. Pa kljub temu niso in ne bodo klonili. Tudi jih ne bo ustrašila agitacija nekaterih, kateri nagovarjajo delavstvo, naj ne gre volit. Naj se ti gospodje raje odpovedo vsem ugodnostim, če jih res tako moti požrtvovalno delo naših krščanskih zaupnikov. Sicer pa na vse govorice in prigovarjanja teh

Rudarsko delavstvo protestira

Trbovlje, 10. januarja.

Namerava se ustanoviti, kakor smo poučeni, nov fond za podpiranje brezposelnih, to je »fond za zimsko pomoč«. Iz časopisnih poročil smo tudi razvideli, da bi se iz tega fonda gradila delavska stanovanja. Čitali pa nismo, kje in za katero delavstvo in v kateri banovini.

V naši banov. imamo že »bednostni fond«, katerega plačuje delavstvo in nameščenstvo. Rudarji pa imamo tudi »brezposelni fond« pri bratovski skladnici. Namen banovinskega bednostnega fonda je, podpirati brezposelne delavce in nameščence z javnimi deli in zaposlitvami. Iz brezposelnega fonda pri bratovskih skladnicah pa dobe podporo brezposelni rudarji, ki dokažejo, da so že bili zaposleni kot rudarji. Prispevki za dva že obstoječa fonda so za delavstvo že sedaj občutno breme, ker se prispevki pobirajo od bruto zaslužkov, ne pa od čistih prejemkov, kar bi bilo bolj socialno in pravilno. Za gradnjo delavskih stanovanj pa imajo podjetniki po zakonu o zaščiti delavstva dolžnost, da morajo za svoje delavstvo graditi stanovanja. Za delavce so pa tudi razne stavbne zadrage, ki so ustanovljene tudi po naši zakonodaji, da grade stanovanja z obročnim plačevanjem, kakor ima to naša banovina »fond za gradnjo malih stanovanj« ali tako tudi Pokojninski zavod za nameščence. Ako pa hoče graditi država za svoje delavstvo stanovanja, naj jih gradi iz državnega proračuna, nikakor pa ni prav, da morajo za take svrhe zopet prispevati delavci in nameščenci še posebej povrh vseh državnih davščin.

Ko so rudarske strokovne organizacije za ustanovitev takega fonda znale, so se morale vprašati, ali je res kaj takega še mogoče. Plačevati že v dva fonda, poravnati uslužbenski davek in še povrh letno prispevati en cel dnevni zaslužek v »zopetni fond«, katerega centrala bo v Belgradu.

Članstvo vseh strokovnih organizacij je na sestankih odločno protestiralo, da bi moralo zbirati nov »fond«. Podjetniki pa bi bili prispevka oproščeni. Vsaka obremenitev se prevlila le na najnižjega, ki je pomoči sam potreben, podjetnika se pa vedno štiti pri vseh obdavčitvah. Podjetnik bi moral vsaj sorazmerno prispevati za pomoč delavstvu in državi.

»Strokovni odbor rudarjev« je na podlagi protesta članstva poslal centrali JSZ zahtevo, da odločno protestira na merodajnih mestih proti novi

»izbrani« delavstvo ne posveča nobene pozornosti, ker jih predobro pozna, da sami ne vedo, kakšne barve prav za prav so. O tem so se delavci prepričali, ko jim je eden izmed njih pridigoval, »da se moramo obračati tako, kot vleče veter. Sedaj, ko je vodstvo tovarne nacionalno, moramo biti nacionalni tudi mi!« Tako prijatelji. Vi se ravnote po vetru, mi pa se po naših nespremenljivih načelih, katerih noben še tako močan veter ne omaja. Mi smo in ostane-mo krščanski strokovničarji, pa naj bo vodstvo tovarne tako ali drugačno. Ponosni smo na to, kajti vse pametno in pošteno delavstvo je za nami.

obremenitvi delavstva in nameščenstva. Sličen protest se je tudi poslal g. ministru Kreku, naj zastavi ves svoj vpliv, da do te obremenitve za delavstvo in nameščenstvo ne pride. Vsekakor se naj vendar preneha z vedno novimi bremenmi, ki zadevajo vedno le

Kljub temu, da smo povečali obseg »Delavske Pravice«, bo ostala naročnina še vedno 40 Din na leto. »Delavska Pravica« je s tem postala najcenejši delavski list. Pa ne samo to. »Delavska Pravica« je list, v katerega pišejo samo delavci in nameščenci, tedaj res list, ki povsem odgovarja svojemu namenu in razmeram časa. »Delavska Pravica« ne prejema nobenih podpor, marveč živi od naročnine. Zaradi teh prednosti ti, dragi čitatelj (-ica), ne bo težko jo priporočiti pri svojih prijateljih, da jo naroče.

Strokovna poročila

Papirničarji

Količevo. V nedeljo, dne 10. januarja t. l. je imela naša skupina sestanek v stari šoli v Dobu. Sestanek je bil izredno dobro obiskan, lahko bi bil pa še bolj, ako bi se vsi delavci zavedali svoje stanovske dolžnosti. Sestanek je vodil predsednik tov. Avsec.

Na tem sestanku so se vršile tudi volitve delavskih zaupnikov za leto 1937. Vložena je bila samo ena kandidatska lista, katero je delavstvo skupno sestavilo na sestanku dne 13. decembra 1936. Zato je predsednik volilnega odbora proglasil listo za izvoljeno. Tako so si tudi letos papirničarji svobodno izbrali iz svoje sredine delavce in delavke, ki bodo zastopali in ščitili delavske pravice in interese. Izvoljeni so bili sledeči zaupniki: Kržan Alojzij, Rems Valentin, Ravnikar Andrej, Bukovec Franc, Bevc Antonija, Novak Frančiška, namestniki pa: Pirc Jože, Pirc Ferdinand, Kočar Franc, Stifter Janko, Pirc Kristina in Ravnikar Angela. Po volitvah je tov. Bukovec v kratkem govoru obrazložil dolžnosti delavskih zaupnikov. Poudarjal je pa tudi težko stališče delavskih zaupnikov, ki so izpostavljeni preganjanju od strani podjetja in napadom od lastnih nezadovoljnih tovarišev. Podjetniki se mnogokrat ne ozirajo na intervencije zaupnikov in tako ostane njihov trud brez uspeha. Delavstvo pa seveda zahteva svoje in če delavski zaupniki s svojo intervencijo ne uspejo, padajo takoj očiti in kmalu se najdejo tudi taki, ki ugled zaupnikov diskreditirajo, češ da so zaupniki samo za »štafažo« in korito, da delavstvo tožijo, namesto da bi ga zagovarjali itd. Tako imajo delavski zaupniki zelo težak in odgovoren položaj.

Nato se je oglasil k besedi tov. Kržan in v lepih besedah govoril o težkih razmerah starejšega delavstva. Vse svoje mladostne sile in vso svojo moč je delavec žrtvoval podjetju, in ko se z leti popolnoma izčrpa od dela, ga podjetje brez usmiljenja vrže na cesto. Govornik je pozval vse delavstvo na skupno borbo proti takemu izkoriščanju.

Za njim je poročal zastopnik JSZ tovariš Žužek, ki je v daljšem govoru obširno obrazložil današnji položaj delavstva in njegovo borbo za dosego svojih pravic. Poročal je tudi o velikih težavah, ki jih ima JSZ. Ustanovljena je bila nova

delavstvo in od katerih tudi delavstvo dobi le malo ali največkrat prav nič. Uslužbenski davek, bednostni fond, socialno zavarovanje, razne takse na zaslužke in ne vemo kaj vse že plačujemo. Tri do štiri dneve zaslužka je mesečno treba dati za same socialne in druge davščine in sedaj še eno za nov fond. To pa tira delavstvo res v obup. Kje pa naj delavstvo jemlje denar za preživljanje sebe in družine, to ga nikdo ne vpraša. Delavec in nameščenec sta gotovo najboljša plačnika vseh davščin, saj se jima od zaslužkov davščine kar odbijejo. Pri delavcih finančne direkcije nimajo nobenih zaostankov. Kmet in obrtnik plačujeta svoje davčne obveznosti po možnosti, delavcu pa je, če mesečno zasluži samo 100 dinarjev, dolžan gospodar odtegniti davek in ga mora plačati. Obrtnik in kmet, ki imata neko posest, sta na zaostanku vsaj pol leta na davščinah ali še več, delavec in nameščenec pa plačujeta svoj davek sproti mesečno. Naj se socialno šibkemu delovnemu ljudstvu ne nalagajo vsak mesec nova obupna bremena. Išče naj se tam, kjer v resnici kaj je, in od tistih, katerih dolžnost je, pomagati brezposelnim do dela, do stanovanja in do človeka dostojnega življenja.

»katoliška« delavska organizacija z motivacijo, da je JSZ premalo katoliška. Toda kako pojmuje ta organizacija katoliško poslanstvo, je dovolj jasno že pokazala s svojim delovanjem in v svojem glasilu »Delavska fronta«. Ta organizacija si je naredila ime »Zveza združenih delavcev« — toda njen cilj ni združenje, temveč razdruženje in razbijanje delavskih vrst. Poslušalci so tako postopanje ostro obsojali in delavstvo je enoglasno vzkliznilo, da ostane zvesto JSZ in se ne bo dalo begati.

Lesno delavstvo

Duplica. V soboto popoldne smo v tovarni Remec & Co. volili za leto 1937 obratne zaupnike. Razvila se je borba med obstoječima organizacijama v podjetju. Oni, ki so že dolgo v manjšini, so na vsak način hoteli dobiti večino in zaupanje, katerega pa nikakor ne zaslužijo, kar so delavci pri volitvah tudi dokazali. Rezultat volitev, katerega je napeto pričakovala tudi ostala javnost, je bil sledeč: Volitev se je udeležilo 256 upravičencev, t. j. 96 odstotkov. Lista krščanskih delavcev 151 glasov, marksisti 104, neveljaven pa 1 glas. Tako je razmerje zaupnikov 5:2, ker beli imajo tudi enega od nameščencev.

To je dovolj jasen dokaz, kdo ima zaupanje delavstva in kdo ne. Najžalostnejše pa je, da so se nekateri pri agitaciji vedli povsem nedelavsko. Našim zaupnikom so očitali izdajstvo, nezmožnost, da so delavce prodali itd. Toda zaman tudi to. Delavstvo je zrelo in zna ločiti zdravo od gnilega. Da pa tem ljudem ni šlo samo za delavske pravice, kot se vedno poudarja, pa je dokaz tudi v tem, da so nosilcu naše liste zadnji dan nalepili na omaro karikaturu Katoliške akcije z nožem v ustih, revolverjem v roki, ozadje pa v plamenih. Na zastavi pa v nemščini napis: Katoliška akcija (izrezek iz »Slovenca«). To je leglo nečesa drugega. Komu naj bo to v korist? Delavstvu gotovo ne! S tem in drugim so ti ljudje dokazali, da je na njih prav malo delavskega. Mnogo bo še treba vzgoje, da bodo tudi strokovničarji, ne pa zgolj politični strankarji.

Na seji novih zaupnikov sta bila izvoljena za starešino tov. Boc M. in za tajnika tov. Marolt Fr. Podano je novo jamstvo, da se bo naš položaj v tekočem letu zopet zboljšal, ker večina je dobrih in treznih zaupnikov. Ako se bo komu godila krivica, imamo zopet ljudi, ki jo bodo neustrašeno in z ljubeznijo popravljali. Članstvo naj se obrača samo nanje.

Preserje-Podpeč. Odločnosti nekaterih tukajšnjih delavcev, ki so v valu organiziranja delavstva po tukajšnjih obratih od strani marksističnih organizacij vztrajali, da je njihovo mesto v krščanski strokovni organizaciji, sledi sedaj tudi drugo delavstvo, ki čuti, da je njegovo mesto v tisti delavski organizaciji, ki je v skladu z njegovimi verskimi načeli. V nedeljo, dne 10. t. m., se je vršil prvi sestanek delavcev,

»Triglav« industrija perila in obleke

J. Olup, Ljubljana

Pod Trančo št. 1 — Stari trg št. 2 — Kolodvorska ulica št. 8

organiziranih v Jugoslov. strokovni zvezi. Tov. Borc je poročal o položaju delavstva v lesnih podjetjih, dela se na tem, da se za vsa lesna podjetja predloži kolektivna pogodba. Opisal nam je, kako je delavstvo v tovarni Remec na Duplici potom organizacije zboljšalo svoj položaj. V tej borbi je bila vodilna JSZ, ki ima v omejenem podjetju od sedmih pet obratnih zaupnikov. Obljubil je, da bo JSZ storila vse korake za zboljšanje položaja lesnih delavcev v naših podjetjih. Tov. Grošelj je poročal o akciji za sklenitev kolektivne pogodbe gradbenega delavstva in pokazal, kako je tudi JSZ zelo odločilno sodelovala pri bojih za zboljšanje položaja gradbenega delavstva. Podpisali smo pravila za samostojno skupino JSZ za Preserje-Podpeč in izvolili pripravljalni odbor, katerega predsednik je Polde Kovač. V odboru so še: Umek Franciška, Kovač Terezija, Svete Ivan, Trebevshek Ignac in Lenarčič Franc. Prihodnji sestanek smo določili za nedeljo, dne 24. t. m., ob pol 8 v Društvenem domu, katerega se naj udeležijo vsi člani in povabijo tudi druge tovariše in tovarišice, kateri še niso postali člani naše organizacije.

Razni drugi poklici

Kočevo. Dne 3. t. m. se je vršil pri nas ustanovni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze. JSZ je že pred nekaj leti precej pridno delala med tukajšnjim delavstvom in žela že precejšnje uspehe. Toda po letu 1932. je v organizaciji nastalo neko mrtvilo, ki je dovedlo celo do tega, da je organizacija razpadla. Tako je bilo naše kršćansko delavstvo par let brez svoje strokovne organizacije. Zato so imeli marksisti lahko delo in so njih vrste narasčale. Zgodilo se je tudi, da so se nekateri naši delavci organizirali v njihovih strokovnih organizacijah. Toda čeprav so te organizacije le strokovne, vendar je duh v njih nasproten našemu kršč. svetovnemu nazoru. Na drugi strani so borbe za vsakdanji kruh v tovarnah silile, da se naše zavedno delavstvo združi. Kajti le s skupnimi nastopi se da kaj doseči.

Klic po obnovitvi JSZ je bil vedno glasnejši. Zbrali so se nekateri stari člani bivše skupine in stopili v stik s centralo v Ljubljani. Sklicali so že septembra lani shod, na katerega je prišel tovariš Pestotnik iz Kranja. Ker je prav takrat skoraj vse slovensko tekstilno delavstvo vodilo težko stavkovno borbo, so nas dogodki posebno zanimali, ker je bil izid tega boja važen tudi za nas. Tov. Pestotnik nam je osvetlil in pojasnil dogodke, ki so se razvijali iz dneva v dan. — Ob tej priliki se je izvolil poseben pripravljalni odbor, ki naj bi pripravil vse potrebno za obnovo organizacije. Ker je pristojna državna oblast naša pravila potrdila, se je sklical ustanovni občni zbor na prejšnjo nedeljo. Zbora se je udeležilo lepo število naših delavcev in delavk iz obeh tekstilnih tovarn, kakor tudi iz rudnika. Zbor je vodil naš agilni tov. Hren Jernej kot predsednik pripravljalnega odbora. Posebno pa nas je razveselil prihod tov. Rozmana, ki ga je poslala centrala iz Ljubljane. On nam je v lepem in razumljivem govoru razložil vsa ona pereča vprašanja, ki danes zadevajo delavstvo kot stan in kot člana organizacije. Izčrpno je obrazložil dolžnost plačevanja članarine, ki je za nezavedno in nerazumno de-

lavstvo nekaj večni kamen spotike. Kajti taki materialisti menijo, da je organizacija avtomat, kamor vrže kovača, dobiš pa 100 Din. Tak človek gotovo prav nič ne pomisli, koliko stane strokovno glasilo, koliko dopisovanje, koliko drugi stroški. In vse to se krije le iz prispevkov delavstva samega. Podpor tukaj ni. V interesu vseh pa je, da članstvo narasča, da se organizirajo prav vsi, kajti rezijski stroški s tem sorazmerno padajo. Dalje je tov. Rozman ugotovil, da večina delavstva danes istovesti organizacijo z odborom. Za vsak neuspeh naj se zvali krivda na odbor. Nihče ne potrka na lastna prsa. In kar je še najhujše, je to, da začno vsevprič zabavljati čez organizacijo, češ da je za nič, in ustvarjajo malodušje še pri drugih. — Vse obsodbe vredna je tudi navada ozir. slabost nekaterih, ki s svojim postopanjem več škodujejo kot kapitalisti sami. Če n. pr. njegov tovariš le 10 ali 20 par več zasluži, mu je že neveseljav in gre za tem, da doseže znižanje pri tovarišu, ne pa za zvišanje pri sebi. Mnogo dela še čaka delavstvo, da bo doseglo v človeški družbi tisto mesto, ki mu po vsej pravici gre. Izvajanjem govornika so tovariši budno sledili. Na občnem zboru se je izvolil sledeči upravni odbor: Kužnik Franc, predsednik; Struna Andrej, podpredsednik; Vodusek Alojzij, tajnik; Ruš Franc, blagajnik; Putre Ivan, gospodar.

Nameščenci

VABILO

na redni letni občni zbor Strokovne zveze priv. in trg. nameščencev Jugoslavije v Ljubljani, ki bo dne 17. jan. 1937 ob 9 dopoldne v društvenih prostorih na Miklošičevi cesti s sledečim dnevnim redom:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo odbora in nadzorstva.
3. Volitve novega odbora, nadzorstva in delegatov za centr. občni zbor.
4. Referat o pok. zavarovanju.
5. Slučajnosti.

Če občni zbor ob določenem uri ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Nameščenci! Vaša udeležba na občnem zboru je obvezna! Pridite točno in sigurno, da s tem dokažete zaupanje organizaciji za njeno borbo za dobrobit nameščenskega stanu.

HUBERTUS PLAŠČI

nepremočljivi

OBLEKE

PERILO ter vse

MANUFAKTURNO

BLAGO

v največji izbiri in po nizkih cenah v manufakturni in konfekcijski veletrgovini

ANTON MACUN

V MARIBORU

GOSPOSKA ULICA 8-10

Doma in po svetu

Domači dogodki

580 rudarjev — cela izmena — je pred dnevi ostalo v rudniku »Trepča« v rovih. 30 ur so držali pri sebi tudi dva inženirja, ki sta jih prišla nagovarjati, naj zapuste rudnik. Tamkajšnja strokovna organizacija (soc. dem.) izjavlja, da podjetje v redu izpolnjuje prevzete obveznosti in da je stavko izzvalo nekaj »skrajnih nezadovoljstev« brez stvarne potrebe. Pravi vzroki torej javno še niso ugotovljeni.

Konferenca jugoslovanskih škofov se je pričela v soboto 9. t. m. in je trajala tri dni.

Predloge za sporazum od strani JRZ pričakujejo v Zagrebu v najkrajšem času. Kaj zahteva v imenu Hrvatov dr. Maček, je splošno znano. JRZ se dosedaj k tem zahtevam stvarno še ni izjavila. Čule so se le prijazne izjave posameznih prvakov brez točnejših opredelitev. Po svojem programu je JRZ sicer za »široke samo-

uprave«, a nekateri voditelji iz raznih delov države naglašajo tudi — unitarizem ter »narodno in državno edinstvo«. JRZ želi, da bi se vse uredilo na zakonit način s sodelovanjem Hrvatov vstopijo v vladu in da na temelju sedanje ustave izpeljejo novo, za vse tri narode pravičnejšo ureditev države. Dr. Maček je že srbskim opozicijskim strankam, ko so se razgovarjali o »sporazumu« skoraj celo leto, povedal, da on »reševanje hrvatskega vprašanja« ne smatra za lestvico, po kateri bi splezal v vladu. V Zagrebu naglašajo, da more JRZ sama po svojem položaju že doseženi sporazum »tehnično« izvesti in pri tem direktno sodelovanje Hrvatov ni nujno potrebno. Potrebno pa je priti na čisto, kaj naj se napravi, da bo rešeno »hrvatsko vprašanje«, o katerem vsi soglašajo, da je nujno in neodložljivo.

Tuji dogodki

Stanje sv. očeta se je izboljšalo in mnogi upajo, da ne samo za kratak čas. Uporniška ofenziva pred Madridom ni dosegla uspeha, ki je bil v načrtu. Napadi, ki so trajali skoraj cel teden, so bili doslej najbolj krvavi. Uporniki so na severozapadu od Madrida napredovali za nekaj kilometrov.

Nemcev in Italijanov je sedaj na strani upornikov že okoli 40.000 (Nemcev 30 tisoč, Italijanov 10.000). A vsak dan prihajajo novi bataljoni teh »prostovoljcev«. Nemci so sedaj že skoraj po vseh garnizijah širom Španije, le manjši del se bori na frontah.

Španski Maroko hočejo Nemci ne ozi- raje se na mednarodne pogodbe, katere je Nemčija podpisala, enostavno zasesti. Tam je že več tisoč nemških vojakov, mestne uprave, promet in rudnike pa imajo v rokah nemški izvedenci in inženirji, katere morajo ti vojaki »varovati«.

Francoska javnost je zaradi nastopanja Nemčije v Španiji in v Maroku zelo razburjena. Vlada je protestirala pri maroškem guvernerju proti kršitvam mednarodnih pogodb. Vprašanje Maroka je neodvisno od državljanske vojne. Javnost zahteva od vlade skrajno odločnost.

Nemški časopisje iz strahu pred lastnim ljudstvom zanika, da sploh ni nobene- ga nemškega vojaka ne v Španiji, ne v Maroku. Zraven tega napada Francijo in meče v svet vesti, kakor da bi že jutri imela tam izbruhniti boljševiška revolucija. V isti sapi pa poročajo, da bo nemški gospodarski minister dr. Schacht spet kmalu obiskal Pariz in nadaljeval pred meseci prekinjene gospodarske razgovore. Iz vsega sledi, da hočejo Nemci izsiliti od Francije in Anglije za svojo kruha, denarja in surovin lačno Nemčijo — kolonije. Preprosta umetnost fašizmov je: pustimo ljudstvo stradati in z ljudsko lakoto delajmo zunanjo politiko. Če nam ne bodo dali toliko, da bomo »mogli živeti«, moramo v vojno. Da je v Nemčiji lakota, to je verjetno. A do nje je prišlo po krivdi protiljudskega režima, ki ima

prvo skrb za kanone in tanke. In da je država gospodarsko na tleh, je vzrok prav tako v zgrešeni politiki režima.

Italijanski državni proračun za prihodnje leto izkazuje dve in pol milijarde primanjkljaja. — Vlada je sprejela zakon o poslovanju vrhovne državne uprave za primer vojne. S tem zakonom preidejo na vladu tudi mnoge pravice, katere sta imela doslej kralj in generalni štab.

Na poljski meji gradi Nemčija utrdbe. To sklepajo iz dejstva, ker je na nekaterih strateških točkah zračni promet prepovedan. — Nemške vzvodne meje ne morejo ostati v današnji obliki. Izpremeniti pa bi jih mogla samo zmagovita vojna. Ker je Poljska odbila zamenjavo koridorja z litvanskim ozemljem, smatram, da je vojna neizogibna. Enkrat mora izbruhniti. Bo pa zelo težka, ker je sama poljska armada močna in ji bodo gotovo pomagale tudi zaveznice. Tako predava profesor berlinske visoke politične šole dr. Lesch.

Ozeblina odpravi

»Oblakovo kamilčno mazilo«

Valentina Spitzko

trgovina z manufakturno in galanterijo

Moste — Zaloška cesta

Manufakturna trgovina

»Pri Zvonu«, I. Strojanišek

Ljubljana — Pred škofijo št. 2 poleg magistrata (rotovža)

prilporeča svojo veliko zalogo manufakturnega in modnega blaga po izredno globoko znižanih cenah. Delavci dobite 10% izrednega popusta. Pridite in oglejte si novo zalogo

Gostilniški buffet

Kolodvorska ulica št. 6

Točim samo pristna vina in domače žganje vseh vrst. — Dobi se tudi dobra hrana, klobase, pečenice, safalade, stiški sir, kvargelni, rusi, soroline itd. — Za cenj. obisk se priporočam. Franc Svetel

Za točno izplačilo po smrti tete Dolene Marije — se

»Karitas«

iskreno zahvaljujem Hrastence, dne 10. januarja 1937.

Koren Janez

Postojte tudi Vi pred našo trgovino in si oglejte naše izložbe! Vstopite brez vsake skrbi v našo trgovino! Tudi mi Vas bomo postregli z lepim in trpežnim blagom.

Srečko Pihlar

Maribor, Gosposka ulica št. 5

Gostilna 'Prodnik' Stahovica

Vsemu cenj. delavstvu želi veselo in zadovoljnejše novo leto ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost in obisk

PRODNIK VIKTOR

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Na vrtu je bilo vse zeleno, prekipavajoče od bohotnega življenja. Vsaka bilka je dihala in se hranila iz korenin, ki so bile zarasle globoko v temni prsti. Ves april in maj je Ivan prekopaval zemljo in sadil razna semena. Ko je še delal pri rudniku, je lahko opravil delo na vrtu v enem mescu. Ukvarjal se je z njim le proti večeru in o praznikih. Globoko se je oddahnil, ko je zagrebel zadnji krompir in poravnal zadnjo semensko gredico. Takrat delo na vrtu zanj ni bil nikdar užitek, čeprav se je dobro zavedal, kako rad bi ocedil in lepo zasadil svoj vrt, da bi se lahko kosal z vsakim v vasi!

Zadnji dve spomladi pa je bil Ivan nekam prepočasen in prenatrčen pri svojem delu na vrtu. Kadar ga je prišla žena klicat k malici (često je prebil ves dan na vrtu), je imela navado reči: »Danes pa nisi kaj prida napravil!« On pa je pri teh njenih besedah z naglim in bistrim pogledom ošinil na novo prekopano prst. In v odgovor je samo močno prhnil skozi nos, kar je žena smatrala za pritajen smeh, ki ga je posilil. Deloma je imela prav, a toliko bistroumna ni bila, da bi razumela ironijo. Nekaj bojazni podobnega je spreletelo Ivana vedno, kadar je premišljal, koliko dni bo še minilo, preden bo uredil svoj vrt. Ko se je tako izpraševal, mu je bilo, kakor da se mu meša in kakor da bo zbolel od takšnih misli. Kadar je stopal po stezi proti dvorišču, si je želel, da bi bilo poletje

kmalu pri kraju. Potem bo vsaj lahko počasi izkopaval krompir, ga spravljal domov in čistil svoj vrt. Zažigal bo suhljad. Pri tem delu mu bo kaj rad pomagal mali Janko, ki ima takšno veselje z »zažiganjem kresov« in tako težko čaka »kresnega večera«.

S temi mislimi je odšel v kuhinjo. V družinski sobi je pogledal na uro, ki je kazala četrt na sedem. Stopil je zopet v kuhinjo, kjer je postavil kotel na plinsko pečico in pogrnil mizo za zajtrk. Nato je pri- nesel lonce iz jedilne omare in šel po kruha, margarine in tri jajca v jedilno shrambo. Iz miznega predala je vzel nož za kruh, nož za maslo in nekaj žlic različne velikosti ter vse križem razmetal po belem prtju. Iz čajnice na polici je zajel tri žlice čaja in ga dal v čajni lonec. Potem je narezal šest tenkih koščkov kruha in jih zdeval na krožnik. Navadno jih je z maslom namazala žena, ki je določila, koliko margarine se lahko porabi, kadar je na mizi jajce in lahko z njim pogoltnes tisti košček kruha. Pogledal je na mizo: vse je bilo tam, česar je potreboval. Aha! Žena ima rada zelo osoljeno jajce. Janko pa seveda le sladkor in mleko. Še po te tri stvari je odšel v shrambo in jih prinesel na mizo. Nato je še enkrat pogledal, če v kotlu že vre. Ko je videl, da še ni zavrelo, je stopil ven na sonce, ki je bilo že znatno močnejše.

Krenil je proti vrtnim vratom in se razgledal po vaški cesti. Pogled mu je segel do umazanih občinskih hiš, ki so se vrstile ob cesti in v nasprotno smer do grbastega griča, ob katerem so stale stare trdne stanovanjske hiše. Med njimi se je ponosno in dostojanstveno dvigala metodistična kapela in šola. Cesta je bila prazna. Velike sence so legale preko nje na desni pločnik.

(Dalje prihodnjič.)